2016D35283

INBRENG VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Binnen de vaste commissie voor Economische Zaken hebben de onderstaande fracties de behoefte vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Economische Zaken over de brief over het rapport van Alterra over de evaluatie van de provinciale vrijstellingslijst (uitvoering motie Rudmer Heerema/Jacobi) (Kamerstuk 33 576, nr. 87).

De voorzitter van de commissie,
Vermeij

De adjunct-griffier van de commissie,
Konings

Inhoudsopgave **blz.**

I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	2
	Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	4
	Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie	4
	Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	6
	Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	6
	Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie	7
II	Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris	8
III	Volledige agenda	8

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van uw brief met betrekking tot de uitvoering van de motie van de leden Rudmer Heerema en Jacobi (Kamerstuk 33 576, nr. 21). Deze leden willen het kennisinstituut Alterra danken voor het uitvoeren van de evaluatie van de provinciale vrijstellingslijst, zoals gevraagd in de motie van de leden Rudmer Heerema en Jacobi. Op basis van de beschikbare informatie heeft Alterra een evaluatie uitgevoerd waarbij geconstateerd wordt dat het beeld van schade en overlast door soorten niet volledig is. Naar aanleiding van uw brief aan de Kamer, het afschrift van de brief aan de provincies en de evaluatie uitgevoerd door het kennisinstituut Alterra hebben zij nog wel enkele vragen.

Brief van de Staatssecretaris aan de Kamer (Kamerstuk 33 576, nr. 87)

De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen op welke wijze de evaluatie van Alterra van nut kan zijn voor de provincies. Kan de Staatssecretaris aangeven op welke wijze het rapport van Alterra van nut kan zijn wanneer de onderzoekers constateren dat het huidige beeld van de schade en overlast onvolledig is («Beoordeling provinciale vrijstellingslijst», pagina 7)? Welk nut heeft de evaluatie uitgevoerd door Alterra als de onderzoekers constateren dat het beeld van schade en overlast onvolledig is? Welke waarde kunnen provincies dan ontlenen aan de deze evaluatie?

De leden van de VVD-fractie hebben de zorg dat het onderliggend rapport van Alterra onvoldoende is om een basis te vormen waarop besluitvorming kan plaatsvinden binnen de provincies, omdat, zoals de onderzoekers, constateren de schade en overlast van soorten onvolledig in beeld is.

Deelt u de mening dat provincies op basis van een volledig beeld van schade en overlast soorten middels een verordening zouden moeten aanwijzen?

Deze leden willen u vragen wat u doet met de aanbevelingen van Alterra om tot een beter beeld van de schade en overlast van soorten te komen. Neemt de Staatssecretaris deze aanbevelingen over? Zo ja, op welke manier en is de Staatssecretaris dan ook bereid een nieuwe evaluatie uit te voeren op basis van de aanbevelingen?

De leden van de VVD-fractie constateren dat de Staatssecretaris in de brief aan de Kamer (Kamerstuknummer 33 576, nr. 87) niet ingaat op de inhoud van de evaluatie. Deze leden willen de Staatssecretaris vragen om een

inhoudelijke waardering van de evaluatie, zeker wanneer de onderzoekers zelf constateren dat het beeld van schade en overlast niet volledig te geven is.

Brief van de Staatssecretaris aan de gedeputeerde staten van de provincies

De Staatssecretaris schrijft in de brief aan de provincies dat het rapport zicht beperkt tot het rapporteren van de beschikbare informatie. Alterra komt in haar rapport zelf tot de conclusie dat door beperkt beschikbare informatie er sprake is van een onvolledig beeld van schade en overlast door soorten. De leden van de VVD-fractie willen de staatsecretaris vragen waarom deze centrale conclusie uit het rapport van Alterra niet is overgenomen in de brief aan de provincies.

Deze leden willen de Staatssecretaris vragen wat de waarde van deze evaluatie is voor de provincies wanneer er geen volledig beeld is van soorten die schade en overlast veroorzaken.

Rapport «Beoordeling provinciale vrijstellingslijst» van Alterra

De leden van de VVD-fractie willen de Staatssecretaris vragen om een nadere reactie te geven op de conclusies uit het rapport.

De gebruikte schadecijfers in het Alterra-rapport hebben uitsluitend betrekking op de uitgekeerde economische landbouwschade. De totale landbouwschade is echter veel groter.
Eind 2014 heeft het onderzoekbureau CLM al berekend dat de totale landbouwschade uitkomt op € 96 miljoen.[1] De berekende schade door CLM ligt velen malen hoger dan hoogte van de uitgekeerde tegemoetkomingen in de landbouwschade. Daarnaast wordt er geen rekening gehouden met de kosten die landbouwers moeten maken voor het voorkomen van schade, voordat mag worden ingegrepen. Ook de particuliere- en natuurschade zijn buitenwege gelaten. Kan de Staatssecretaris hierop een reactie geven? Deelt u de mening dat er geen beleid, gebaseerd op dit rapport, kan worden gemaakt aangezien het niet volledig is?

In het rapport kunnen de leden van de VVD-fractie de term «indicatieve staat van instandhouding» lezen. Kan de staatsecretaris toelichten wat precies met dit begrip bedoeld wordt? Hoe staat het door SOVON Vogelonderzoek Nederland ontwikkelde begrip van «indicatieve staat van instandhouding» in relatie tot het begrip »staat van instandhouding» uit de Habitatrichtlijn? In het rapport wordt deze term ook niet op een consequente manier gebruikt, vaak wordt de term «indicatieve» weggelaten, waardoor het doet vermoeden dat de formeel erkende «staat van instandhouding» uit de Europese Habitatrichtlijn wordt bedoeld. Wat betekent de verwarring die hierdoor in het rapport ontstaat voor de waarde van het rapport voor de provincies? Kan de staatsecretaris de term «indicatieve staat van instandhouding» toelichten en uitleggen waarom het woord «indicatieve» af en toe (bewust) wordt weggelaten? Deze leden vragen wat de wetenschappelijke basis is van de term «indicatieve staat van instandhouding». Kan de Staatssecretaris dit nader toelichten en tevens hoe er in het rapport van Alterra voldoende invulling aan is gegeven.

---

[1] «Kosten en baten voor de landbouw van schadesoorten», CLM Onderzoek en Advies, 2013 (http://www.clm.nl/uploads/pdf/813-Kosten_baten_landbouw_schadesoorten-web.pdf).

De leden van de VVD-fractie maken zich tevens zorgen over de volledigheid van rapport ten aanzien van preventieve maatregelen. Alterra constateert dit zelf ook in haar conclusie: «Er is een beperkte analyse gedaan naar de effectiviteit van deze preventieve maatregelen. Een uitgebreide review van de internationale literatuur naar de effectiviteit van maatregelen was binnen het kader van dit project niet mogelijk» («Beoordeling provinciale vrijstellingslijst», pagina 49). De effectiviteit is veelal op basis van inschattingen. Deze leden willen de Staatssecretaris vragen wat de waarde is van het rapport voor provincies op het gebied van preventieve maatregelen bij een dergelijke beperkte analyse.

Zij willen u vragen of u het met de onderzoekers van Alterra eens bent dat er beter inzicht moet komen in de schade en overlast van soorten en dat de huidige evaluatie nog weinig nut heeft voor provincies vanwege het onvolledige beeld.

De motie van de leden Rudmer Heerema en Jacobi (Kamerstuk 33 576, nr. 21) had met name als doel inzicht te geven in schade én overlast door overlastgevende soorten zoals roeken, meeuwen, steenmarters, et cetera. Deelt u de constatering dat dit rapport onvoldoende inzicht geeft in de mate van schade en overlast en het daarmee onmogelijk maakt om soorten op de provinciale vrijstellingslijst te zetten, waardoor zelfs het tegenovergestelde bereikt wordt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de evaluatie die het onderzoeksinstituut Alterra heeft verricht naar de provinciale vrijstellingslijst en hebben daarover nog een enkele vraag.

Deze leden lezen dat er weinig gekwantificeerd onderzoek beschikbaar is naar de effectiviteit van preventieve maatregelen. Zij vragen zich af in hoeverre u voornemens bent om in te zetten op het vergaren van dit gekwantificeerde onderzoek, zodat het in de toekomst wel mogelijk is om op basis van objectieve en empirische gegevens beleid te maken en niet louter te varen op expertinschattingen, hoe gekwalificeerd deze experts ook moge zijn.

Verder lezen de leden van de PvdA-fractie dat het Faunafonds een Meldpunt Faunaschade in zal stellen teneinde een vollediger beeld van de schade en overlast in Nederland te krijgen. Deze leden spreken de wens uit dat dit meldpunt goed te vinden zal zijn, zodat er in de toekomst ook daadwerkelijk een betrouwbaar en accuraat beeld van alle schade en overlast zal ontstaan. Hoe bent u voornemens om deze vindbaarheid alsook de meldingsbereidheid te bevorderen, zo vragen zij zich dan ook af.

Vragen en opmerkingen van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de «Evaluatie provinciale vrijstellingslijst» en de brief van de Staatssecretaris.

Deze leden hebben tegen de Wet natuurbescherming gestemd en zijn het niet eens met de niet-restrictieve manier waarop met de jacht wordt omgegaan. De dieren worden vogelvrij verklaard en de jagers kunnen onbelemmerd hun gang gaan. Zij stemmen niet in met de nieuwe systematiek van de vrijstellingslijst binnen de Wet natuurbescherming, waarbij de provincies feitelijk elk dier op de vrijstellingslijst kunnen zetten. Daarbij moet nog wel voldaan zijn aan de drie cumulatieve criteria uit de Vogel- en Habitatrichtlijn: alternatieven, belang en geen afbreuk aan de soort. De leden van de SP-fractie hebben hier vragen en zorgen over.

Ten eerste zijn deze leden er niet gerust op dat de jacht geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van een soort. Hoe wordt gecontroleerd of de jacht daadwerkelijk geen negatief effect heeft op de staat van instandhouding? Wat is de bewijslast? Hoe kan het parlement dit controleren? Vindt de Staatssecretaris het aannemelijk dat een soort met een slechte staat van instandhouding geen negatief effect ondervindt op de staat van instandhouding door erop te jagen en de dieren te doden? Hoe beoordeelt de Staatssecretaris het dat er soorten op de vrijstellingslijsten staan met een matige of slechte staat van instandhouding, zoals de ekster, die een zeer ongunstige staat van instandhouding heeft, de ringmus die eveneens een zeer ongunstige staat van instandhouding heeft, en de huismus en de roek die een matig ongunstige staat van instandhouding hebben? Kunt u bij de genoemde soorten aangeven welk bewijs u heeft dat de staat van instandhouding niet nadelig wordt beïnvloed door afschot? Waarom mag nog op de fazant gejaagd worden? Wat is de staat van instandhouding? Is er bewijs dat de jacht op de fazant geen nadelige effecten heeft op de staat van instandhouding en zo ja, welk?
Mocht er een dier op de vrijstellingslijst gezet worden waarvan jacht de staat van instandhouding ongunstig beïnvloedt, is de Staatssecretaris dan bereid om in te grijpen?

De leden van de SP-fractie zijn allerminst overtuigd dat er grondig gekeken wordt naar alternatieven voor afschot. Provincies laten zich makkelijk overtuigen door jagers die diervriendelijke verjaging op zijn best halfslachtig aanpakken met het neerzetten van een paar vlaggetjes. Ook het rapport van het kennisinstituut Alterra kijkt niet grondig naar alternatieven. De literatuur en de opties die in ogenschouw genomen zijn, zijn ouderwets en geregeld gebaseerd op faunabeheerplannen die door jagers zelf zijn opgesteld. Is de Staatssecretaris bereid om in samenwerking met dierenbeschermende organisaties een diepgaander onderzoek naar de mogelijkheden van diervriendelijke alternatieven te starten en daarbij pilots te ontwikkelen met moderne technieken zoals lasers en drones? En is de Staatssecretaris bereid om de provincies te verplichten om diepgaande alternatieven te onderzoeken en pilots te starten teneinde diervriendelijke methoden een serieuze kans te geven?

Is de Staatssecretaris bereid te komen met een limitatieve lijst waarbinnen de provincies vrijstellingen kunnen geven? Is de Staatssecretaris bereid om tenminste jaarlijks aan de Kamer te rapporteren welke provinciale vrijstellingen er zijn, welke aantallen worden geschoten en welke bewijsstukken zijn overhandigd dat serieuze en moderne alternatieven zijn getest en de staat van instandhouding niet ongunstig wordt beïnvloed? Wilt u ook over belangrijke wijzigingen in de vrijstellingslijsten rapporteren?

Is de Staatssecretaris van mening dat de bever bejaagd mag worden? Hoeveel bevers komen er momenteel voor in Nederland?

Waarom wordt de staat van instandhouding niet beoordeeld op provinciaal niveau, het betreft immers een provinciale vrijstellingslijst? Kunt u aangeven wat de schaal is van de netwerkpopulatie van de stormmeeuw, de steenmarter, de ringmus, de fazant, de ekster en de grauwe gans? Kunt u uitleggen waarom in het ene geval de nationale populatie wordt gekozen en in het andere geval de netwerkpopulatie?

Kan de Staatssecretaris aangeven wat de zorgplicht concreet inhoudt? Wat wordt er bedoeld op pagina 11 van het rapport «Beoordeling provinciale vrijstellingslijst», waar staat dat men ook op andermans gronden soorten kan bestrijden?

Welke soorten staan per 1 januari 2017 op de landelijke vrijstellingslijst? Wat is de noodzaak van een landelijke vrijstellingslijst? Wat is de noodzaak van het plaatsen van de vos op de landelijke vrijstellingslijst? Is aangetoond dat de vos overal in het land schadelijk is en overlast veroorzaakt?

Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van uw brief en het rapport van het onderzoeksinstituut Alterra getiteld «Evaluatie provinciale vrijstellingslijst». Hierover hebben deze leden nog vragen.

De leden van de CDA-fractie vragen hoe de kaders voor het onderzoek zijn gesteld. Hoe is de Staatssecretaris tot de onderzoeksvraag of -vragen gekomen en is er overleg geweest met provincies en belangenorganisaties over de onderzoeksopzet gezien zij nu primair verantwoordelijk zijn? Zo nee, waarom niet? Vormt volgens u de Vogelrichtlijn de basis waarop onderzoek en beleid wordt vormgegeven? Waarom is dat bij dit onderzoek niet het geval? Welke taak ziet u voor wildbeheereenheden om bij te dragen aan een op cijfers gebaseerd beleid? Bent u bereid om een samenwerking op te zetten om de gegevens bij de verschillende faunabeheereenheden te verzamelen? Gezien de beperkte toepasbaarheid en onzekerheden en lacunes in het rapport; bent u voornemens om samen met provincies en in overleg met maatschappelijke organisaties vertegenwoordigd in de faunabeheereenheden vervolgonderzoek te laten doen? Zo nee, waarom niet?

Kunt u toelichten hoe in het rapport de begrippen «indicatieve staat van instandhouding» en «staat van instandhouding» gedefinieerd zijn, waar deze in het rapport gebruikt worden, waar deze begrippen vandaan komen en of deze begrippen in het rapport door elkaar heen gebruikt worden? Kunnen op basis van het begrip «indicatieve staat van instandhouding» volgens u onderbouwde beleidsconclusies worden getrokken?

Deelt u de mening dat er buiten de schade waarvoor een tegemoetkoming wordt toegekend uit het Faunafonds aan landbouwbedrijven er schade is door in het wild levende dieren bij particulieren, bij bedrijven buiten de landbouw en schades bij landbouwers waarvoor een verzoek voor een tegemoetkoming gezien het behandelbedrag niet loont of waarvoor om andere redenen geen tegemoetkoming gevraagd kan worden? Waarom wordt er in het rapport überhaupt niet gesproken over de schades die niet worden vergoed uit het Faunafonds? Zijn er andere mogelijkheden om een inschatting te maken van ontstane schade? Zo ja, waarom kan er dan geen beter totaalbeeld worden gemaakt op basis van bredere set van factoren en berekeningen?

Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de doorzending van de evaluatie van de provinciale vrijstellingslijst door de Staatssecretaris aan de gedeputeerde staten, maar deze leden hebben over het rapport nog enkele vragen.

De leden van de D66-fractie lezen dat het schade- en overlastbeeld onvolledig is, doordat er veelal slechts schade gemeld wordt indien er kans op vergoeding bestaat. Deze leden zijn ervan op de hoogte dat het tegenwoordig ook mogelijk is slechts schade te melden, zonder een verzoek in te dienen – waarmee behandelkosten vermeden worden. Heeft dat enig effect gehad in de zin van een verbeterd zicht op de totale schade? Of viel dat buiten de onderzoeksperiode? Bent u bereid de

komende jaren aan de hand van provinciale informatie te inventariseren in hoeverre deze extra meldoptie tot meer schademeldingen leidt? Ziet de Staatssecretaris provincies, in voorbereiding op de invoering van de Wet natuurbescherming, alternatieve en toegankelijke meldmethoden ontwikkelen om zo een volledig beeld van de schade te krijgen?

De leden van de D66-fractie merken op dat preventieve methoden nu veelal als weinig effect hebbend getypeerd worden. Om welke effectenstudies die door het Faunafonds zijn aangekondigd gaat het? Worden daarbij bijvoorbeeld lasers, zoals de Agrilaser, en drones die zich als vogel gedragen, meegenomen? In hoeverre staat het landbouwers vrij die methoden nu al te gebruiken in plaats van de traditionele methoden indien zij in een later stadium voor schadevergoeding in aanmerking willen komen? Deze leden vragen zich dit af, omdat het ontwikkelen van alternatieven om schade te voorkomen uiteindelijk de voorkeur verdient boven het doden van dieren en het vergoeden van schade. Welke ontwikkelingen ziet de Staatssecretaris in de provincie op dat vlak? Bijvoorbeeld ten aanzien van jaarronde rustgebieden of gecoördineerde verjaging?

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

De leden van de fractie van de Partij voor de Dieren hebben kennisgenomen van de evaluatie van de provinciaalse vrijstellingslijst. Deze leden willen graag nog enkele vragen stellen.

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie zijn tegen vrijstellingslijsten, omdat de dieren op deze lijsten vogelvrij zijn verklaard. Deze lijsten geven grondgebruikers namelijk op voorhand toestemming om te doden. Grondgebruikers beoordelen zelf of er sprake is van dreigende belangrijke schade en of er geen alternatieve middelen kunnen worden ingezet. Dat zij zelf belanghebbend zijn, is daarbij problematisch, temeer omdat een vrijstelling automatisch geen vergoeding voor schade betekent. De controle op de juiste toepassing van de lijsten blijkt in de praktijk onmogelijk. De lijsten bieden geen mogelijkheden tot maatwerk en belemmeren de inzet van andere oplossingen dan het geweer. Is de Staatssecretaris het eens met deze constateringen? Zo nee, waarom niet?

Deze leden constateren dat in het faunabeleid een onwenselijke verschuiving in de prioritering heeft plaatsgevonden; afschot is dikwijls de eerste keuze, terwijl dit wettelijk het laatste middel dient te zijn. Is de Staatssecretaris het eens met deze constatering? Zo nee, waarom niet? De kritische alternatieventoets wordt te weinig serieus uitgevoerd. Kan de Staatssecretaris aangeven hoe met de vrijstellingslijsten het uitvoeren van de alternatieventoets, welke een Europees vereiste is, wordt gewaarborgd? Kan de Staatssecretaris uiteenzetten hoe de vrijstellingslijsten de inzet van preventieve middelen stimuleert?

De leden van de Partij voor de Dieren-fractie lezen in het Alterra rapport «Beoordeling provinciale vrijstellingslijst» dat een aanzienlijk aantal van de soorten die op de vrijstellingslijsten staat zich in een ongunstige staat van instandhouding bevindt. Deelt de Staatssecretaris de mening dat het onverantwoord is om vrijstellingen en ontheffingen te verlenen voor het doden van soorten die een ongunstige staat van instandhouding hebben zoals de broedvogel (ekster, huismus, ringmus, roek, spreeuw, stormmeeuw, wilde eend)?

Ook lezen deze leden in het rapport dat een aantal soorten die niet of nauwelijks schade veroorzaken toch op de vrijstellingslijst zijn geplaatst (huismus, ringmus, kleine rietgans). Kan de Staatssecretaris aangeven op welke gronden deze dieren op de lijst zijn geplaatst? Deelt de Staatssecretaris de mening dat vrijstellingslijsten zijn samengesteld op basis van willekeur in plaats van een degelijke onderbouwing?

Voor de leden van de Partij voor de Dieren-fractie is het duidelijk: zowel de landelijke als de provinciale vrijstellingslijsten dienen te worden geschrapt. Deelt de Staatssecretaris deze mening? Zo nee, waarom niet? Is de Staatssecretaris bereid tot het afschaffen van zowel de landelijke als de provinciale vrijstellingslijst?

II Antwoord / Reactie van de Staatssecretaris

III Volledige agenda

Rapport Alterra over evaluatie provinciale vrijstellingslijst (uitvoering motie Rudmer Heerema/Jacobi). Kamerstuk 33 576, nr. 87 – Brief regering d.d. 22-08-2016, Staatssecretaris van Economische Zaken, M.H.P. van Dam.